

A FOST SAMUIL MICU STUDENT LA ORADEA?

de
GH. GORUN

În anul 1967, cercetătorul Nicolae Albu publica în coloanele revistei *Familia*¹, două documente, care, după opinia sa, conțin referințe despre unele momente din biografia lui Samuil Micu, renumit savant iluminist român, care a avut importante legături cu Oradea. El încerca să acrediteze faptul că Samuil Micu ar fi fost student al Academiei din Oradea în anii imediat premergători sfârșitului de veac XVIII, urmînd cursurile de filosofie, drept pentru care ar fi primit atestatul aflat actualmente în Filiala Arhivelor Statului din Blaj.

O sumară analiză a activității cărturarului iluminist în această vreme, infirmă, de la bun început, afirmațiile lui N. Albu. După studiile de la Blaj, dar mai ales Viena, unde i-a avut ca profesori pe principalii exponenți ai reformismului austriac — Sonnenfels, Rieger, Martini și Van Swieten —, pare curios că Samuil Micu ar fi frecventat cursul de filosofie al Academiei din Oradea, destinată a egaliza nivelul de cunoștințe al tinerilor ieșiți din școlile foarte diverse — ca plan de învățămînt — din imperiul habsburgic, doritori a urma cursurile universitare. În plus, este puțin probabil ca Samuil Micu să fi fost chiar atît de „setos de cultură”, după cum apreciază N. Albu, încît să se fi decis ca să studieze o filosofie iraționalistă, impusă de reacțiunea postiosefinistă, după ce, dealtfel, a studiat și a dat primele traduceri și prelucrări din filosofia modernă wolffiană și s-a consacrat ca un creator de terminologie filosofică națională.²

Primul dintre documentele publicate de N. Albu în revista *Familia*, prezintă un viciu de fond. Emis la 21 septembrie 1800, afirmă că Samuil Micu ar fi frecventat cursurile de filosofie ale Academiei orădene din toamna anului 1798, pînă în vara anului 1800, ceea ce presupune implicit și faptul că a locuit la Oradea în aceeași perioadă.

¹ Nicolae Albu, *Completări la biografia lui Samuil Micu Clain*, în *Familia*, 1968, 4, nr. 6, p. 17.

² Pompiliu Teodor, *Evoluția gîndirii istorice românești*, Editura Dacia, Cluj, 1970, p. 57 și urm.

Or, în anul 1796 Micu fusese condamnat la recluziune în mănăstirea blăjeană, pentru a cărei părăsire a fost necesară, în anul 1804, intervenția Consiliului Locumtenențial, prin episcopul Martonffy. Adresa lui Martonffy către Ioan Bob este tocmai al doilea document publicat de N. Albu în revista *Familia*.

Pentru susținerea ideii că Samuil Micu nu a locuit la Oradea în acei ani în mod permanent și că nu a urmat cursurile de filosofie amintite, aducem scrisoarea lui Micu, datată 25 februarie 1800, trimisă de la Blaj lui Ioan Corneli — la Oradea —, prin care acesta îl ruga, printre altele, să-i cumpere nepotului său *Samuel Klein* o pereche de cisme, o manta și o haină și îi relatează despre ocupațiile ce-l împiedicau să facă revizia *Catechismului*, scrisoare publicată integral de Iacob Radu.³ La aceeași scrisoare face referință și N. Iorga, care a văzut scrisoarea la Oradea,⁴ dar de care N. Albu nu are cunoștință. Și tot în anul 1800, cărturarul român a fost vizitat la Blaj de Engel, doritor a-i cerceta manuscrisele bibliotecii.⁵ Numele lui Samuil Micu nu apare nici în listele — absolut complete — ale studenților care au frecventat cursurile Academiei din Oradea între anii 1788—1888, publicate de Bozóky Alajos,⁶ lucrare cunoscută și de N. Albu și greșit citată în chiar articolul în chestiune. Or, personalitatea lui Samuil Micu a fost mult prea mare, ca să fi fost scăpat din vedere de administrația Academiei orădene, în care au studiat nenumărați tineri români.

Nu face obiectul precizărilor noastre biografia nepotului omonim al lui Samuil Micu, despre care, de fapt, este vorba în documentul respectiv și, despre care, în treacăt fie spus, a funcționat o vreme ca preot în Bihor. Ne-a interesat acum doar personalitatea celui mai în vîrstă membru al triadei *Școlii ardelenе*, mare cărturar și luptător pentru drepturile românilor din imperiul habsburgic, considerînd just a face îndreptarea cuvenită, pentru a nu perpetua eventual, o eroare.

³ Iacob Radu, *Doi lucelari rădăcitori. Gheorghe Șincai și Samoil Micu Clain*, Cultura Națională, București, 1924, p. 41.

⁴ Nicolae Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (1688—1821)*, vol. II, Editura didactică și pedagogică, București, 1969, p. 146.

⁵ Dumitru Ghișe, Pompiliu Teodor, *Fragmentarium iluminist*, Editura Dacia, Cluj, 1972, p. 44.

⁶ Bozóky Alajos, *A nagyváradi királyi akadémia százados multja 1788-tól 1888-ig (Trecutul secular al academiei regale din Oradea din 1788 și pînă în 1888)*, Budapesta, 1889, p. 175—250. N. Albu îl citează pe autor drept Bozóki-Almos (I).